

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

**2024/6--SON
ILOVA TO'PLAM**

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

B.S.Eminchayev	
Iqtisodiy fanlarni o'qitishda yangicha pedagogik yondashuvlar	11
G.M.So'fiboyeva	
Boshlang'ich sinflarda STEAM – ta'lim texnologiyasini qo'llashning ilmiy-nazriy asoslari	14
M.M.Baxromov	
Elektron ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining roli	18
A.A.Meliqo'ziyev	
11 yoshli erkin kurashchilarning jismoniy tayyorgarligini oshirishda tavsiya etilgan mashqlar majmuasining samaradorligi	21
R.B.Mirzaev	
Iqtisodiy fanlarni o'qitishda pedagogik maxoratni oshirish	26
A.A.Muhiddinov	
Aylanma mashqlar yordamida oliy ta'lim muassasalari talabalarining jismoniy qobiliyatlarini rivojlantirish usullari va samaradorligi	34
SH.G'.Qodirov	
O'rta yoshdagi o'quvchilarda chidamlilikni oshirishga qaratilgan mashg'ulotlar samaradorligi tahlili	42
M.K.Aхмадалиева, K.H.Рахимова, M.O.Балтабаева	
Использование современных технологий в системе образования Узбекистана	46
SH.D.Raxmatjonov	
Faoliyat motivatsiyasining shakllanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik omillar	50
O.B.Tursunov	
Iqtisodiyot nazariyasi fanini o'qitishda kompetensiyalarni shakllantirish uchun yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash metodikasi	55
S.R.Uraimov	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalari talabalarining jismoniy sifatlarini aylanma mashqlar orqali rivojlantirish usullari va samaradorligi	58
S.R.Uraimov	
Jismoniy tarbiya darslarida nazariy mashg'ulotlarning samaradorligi	62
S.R.Uraimov	
Qishloq maktablarida yuqori harorat sharoitida jismoniy tarbiya darslarini o'tkazish metodikasining ilmiy asoslari va samaradorligi	67
R.A.Xamrakulova	
Diplomatik diskursda paralingvistik elementlar tadqiqi	71
O.N.Madaminov	
Jismoniy rivojlanganlik - jismoniy statusning mazmuni va uning o'lchamlari tarixi	74
S.D.Akzamov	
Futbolchilarning stress boshqaruvi va psixologik chidamliligi	80
Г.Г.Козлова	
Эффективность использования компетентностного подхода в формировании волевых качеств у учащихся старших классов	85
М. К.Рузиева	
Интеграция уроков плавания с экологическим воспитанием	89
Н.Н.Бобожонов	
Интеграция волейбольных упражнений для развития когнитивных навыков у школьников	94
Z.N.Usmonov, G.R.Qurbonov	
Tana qismlarining (bo'laklarini) garmonik rivojlanganligini ijobiy va salbiy tomonlari	99
J.X.Abdullayev	
O'quvchilar jismoniy tarbiyasining vazifalari, mashg'ulotlarining shakllari, vositalari, darsning mazmuni va tuzilishi	105
A.M.Maxmutaliyev	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kuch jismoniy sifati va uni tarbiyalash uslublari	111

**ELEKTRON TA'LIMDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA
TEKNOLOGIYALARINING ROLI****РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В
ЭЛЕКТРОННОМ ОБРАЗОВАНИИ****THE ROLE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN
ELECTRONIC EDUCATION****Baxromov Mansur Maxsud o'g'li**

Farg'ona davlat universiteti, "Aniq va Tabiiy fanlar" kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya

Elektron ta'lim o'zida ta'limning innovatsion yondashuvini qo'llagan holda ta'lim sifati va imkoniyatlarini oshirish uchun zamonaviy multimedia va internet-texnologiyalarni qo'llashga asoslanadi. Shularni hisobga olgan holda ushbu maqolada an'anaviy ta'lim va elektron ta'limning o'ziga xos xususiyatlari, elektron ta'lim berishda avvalo axborot-kommunikatsion vositalarning eng muhimlari bo'lgan kompyuter, TV, Projektor, radio kabi o'quv-texnik jihozlarga tayanishi bilan o'ziga xos xususiyatga egaligi keltirilgan.

Аннотация

Электронное образование основано на использовании современных мультимедийных и интернет-технологий для повышения качества и возможностей образования, использовании инновационного подхода к образованию. Принимая это во внимание, в данной статье описываются характеристики традиционного образования и электронного образования с опорой на образовательное и техническое оборудование, такое как компьютер, телевизор, проектор, радио, которые являются наиболее важными информационными и коммуникационными средствами в обеспечении электронного образования. своя особенность.

Abstract

E-education is based on the use of modern multimedia and Internet technologies to improve the quality and opportunities of education, using an innovative approach to education. Taking this into account, this article describes the characteristics of traditional education and e-education based on educational and technical equipment such as a computer, TV, projector, radio, which are the most important information and communication tools in providing e-education. its own peculiarity.

Kalit so'zlar: elektron ta'lim didaktikasi, elektron ta'lim, ta'lim kontenti, metodika, elektron darsliklar, elektron ta'lim metodikasi, elektron ta'lim rivojlantirish vositalari, internet texnologiyalari, multimedia texnologiyalari, zamonaviy innovatsion yondashuv, pedagogik jihatlar, ta'lim jarayoni, talaba, o'qituvchi.

Ключевые слова: традиционное образование, электронное образование, образовательный контент, дидактика электронного образования, методика, методология электронного образования, электронные учебники, средства развития электронного образования, мультимедийные технологии, интернет-технологии, инновационный подход, педагогические аспекты, образовательный процесс, ученик, преподаватель.

Key words: didactics of e-learning, e-learning, educational content, methodology, e-textbooks, e-Learning Methodology, e-learning development tools, internet technologies, multimedia technologies, modern innovation approach, pedagogical aspects, educational process, student, teacher.

KIRISH

Elektron ta'lim multimedia va Internet texnologiyalarini o'z ichiga olgan ta'limga innovatsion yondashuvni qo'llash orqali ta'lim sifati va imkoniyatlarini oshirishga yordam beradi. Elektron ta'limning an'anaviy jihatlari va jihatlari ma'lum xususiyatlar nuqtai nazaridan uzluksizlikka ega bo'ladi. Shularni e'tiborga holda elektron ta'lim talabalarga qulay tashkil etilgan muhitda bilim olishga imkon berishini hisobga olib, ularni ko'rib chiqish mumkin. Elektron ta'lim metodikasini ishlab chiqish elektron ta'limning masofaviy kurslari o'quv dasturlariga muvofiq tizimli yondashgan holda yaratilishi, innovatsion ta'lim texnologiyalarini qo'llagan holda zamonaviy bilimlar va qarashlarga ega bo'lishini talab etadi. "Elektron pedagogika"ning boshqa pedagogik fanlar qatorida asosiy negizini shaxsga ta'lim berish tashkil etadi. Ayni vaqtda, ushbu fanning ta'lim

PEDAGOGIKA

berishdagi vazifasi o'ziga xos xususiyatlarga egaligi bilan ajralib turadi. Mazkur fan axborot-kommunikatsion vositalarning eng muhimlari bo'lgan kompyuter, TV, Proektor, radio kabi o'quv-texnik jihozlarga tayanishi bilan o'ziga xos xususiyatga ega. Ayni paytda, fanning ta'lim berish vazifasi ana shu vositalari asosida amalga oshirilishi bilan pedagogik turkumdagi boshqa fanlardan farqlanib turadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

An'anaviy ta'limga ba'zi jihatlarni yangilagan va saqlab qolgan zamonaviy texnologiyalar kirib, natijada ta'limda elektron ta'lim tushunchasi paydo bo'ldi. Elektron ta'lim talabalarga yaratilgan multimediyaga ta'lim kontentning interaktiv rejimda ko'p borra ishlatish imkoniyatini beradi. Bunda talabalar nafaqat kontentni yaratish jarayonini kuzatishi, balki yaratishi ham mumkin bo'ladi. Elektron ta'lim kontentida ijtimoiy tarmoqlar, forumlar, chatlarni shakllantiradi. Bundan tashqari, ular sayt kontentini mukammallashtirishning modelini ishlab chiqish imkonini beradi.

Elektron ta'limda o'qituvchi masofadan turib muloqot qilish usullarini o'zlashtirishi kerak. Bu esa o'qituvchiga o'quv materiallarini yaratish, to'ldirish, tahrirlash va nashr etish kabi ishlarni ham bajarish imkonini beradi. Buning natijasida ma'ruzalar tashkil qilishning shakli o'zgaradi. An'anaviy ta'limdagi ma'ruzada talabaga oldindan ma'lum bo'lmagan axborotlar beriladi, elektron ta'limda esa barcha o'quv materiallari axborotni uzatishning turli formatlari ko'rinishida tartiblangan holda talabalarga taqdim etiladi. Shuning uchun endi o'qituvchi ma'ruzaga ijodiy yondashgan holda, talabalarga tayyorlanish uchun axborot manbalarini berishi yoki talabalarning o'zlari qo'shimcha axborot manbalarini izlab topishlari mumkin bo'ladi. Keyin ma'ruza yuzasidan muhokama o'tkaziladi. Muhokama jarayonida talabalarning ma'ruza yuzasidan fikrlari ko'rib chiqiladi va umumiy xulosaga kelinadi. O'qituvchi talabalarga mustaqil ish mavzularini ham beradi.

Metodika - bu o'quv jarayonini tashkil etish va o'tkazish bo'yicha tavsiyalar majmuasi hisoblanadi. Bundan esa, elektron ta'lim metodikasini - elektron ta'limning umumiy jabhalarini o'z ichiga olgan va uni tashkiliy, tarkibiy tuzimini ishlab chiqish hamda elektron ta'limning pedagogik boshqaruvini tashkil etish deb ta'riflashimiz mumkin bo'ladi. Elektron ta'lim metodikasi hozirgi kunda kelib ko'plab tadqiqot ishlari olib borilmoqda, Buus L., Georgsen M., Olitayo P., Sergeyev S.F., Nabi Y.A., Ibraymov A.E. kabi professor olimlar shu sohada ko'plab izlanishlar olib borishgan.

S.F.Sergeyev o'z ilmiy ishlarida elektron ta'lim metodikasining e-didaktika sifatida ko'radi. Uning nazrida, "samarali elektron ta'limni yaratish uchun zamonaviy texnologiyalar yordamida pedagogikaning ish elektron ta'lim sohasini, vazifalarini va maqsadini modellashtirish yetarli va bu zamonaviy texnologiyalar av texnika asrining yangi pedagogik voqelikdagi o'qitish metodikasi to'g'risida murakkab fan - elektron didaktikaning asosini tashkil etadi" deb hisoblaydi. Bundan esa elektron ta'limda faoliyat yurituvchi pedagog to'g'risida quyidagi fikrlarni keltirib o'tadi, "hozirgi davrda kompyuterlashtirilgan ta'limga o'tish axborot olamidagi ommaviy ta'limning o'ziga xos xususiyatlari bilan bog'liq. Tegishli bilimlarning paydo bo'lish darajasi ularni o'zlashtirish uchun ta'lim tizimlarining imkoniyatlaridan ustun. Oliy ta'lim muassasasi bitiruvchilari orasida malakali pedagog kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlashda muammolar yuzaga keladi. Bunda ilk ko'riladigan mantiqiy yechim kompyuter vositasida ta'lim berish" hisoblanadi. Bu bilan S.F.Sergeyev pedagoglar oliy ta'lim muassasasini bitirgandan so'ng, avvalambor, ular o'z sohasi bo'yicha mutaxassis sifatida yetishib chiqishlarini, elektron ta'lim sohasida esa yetarlicha bilimga ega bo'lmasliklarini, shuni nazarga tutgan holda elektron ta'lim sohasida kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlashni yo'lga qo'yish lozimligini aytib o'tadi.

Didaktika borasida A.E.Ibraymov quyidagicha ta'rif bergan: "Didaktika o'qitishning umumiy qonun va qonuniyatlarini aniqlab berish bilan birga har bir o'quv fanining o'qitish usullari uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Didaktika butun pedagogik faoliyat uchun, ya'ni ta'lim-tarbiya bilan shug'ullanuvchilarning nazariy va amaliy harakatlari uchun metodologik asos vazifasini bajaradi". Bundan kelib chiqadi-ki, elektron ta'lim metodikasini ishlab chiqishda didaktika muhim o'rin egallaydi.

NATIJA VA XULOSA

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) elektron ta'limda, ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish va yangi imkoniyatlarni yaratishda muhim rol o'ynaydi. Bugungi kunda AKT ta'limning barcha bosqichlarida, jumladan, o'qitish, o'rgatish, baholash va boshqarishda keng qo'llanilmoqda. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarga va o'qituvchilarga yangi usullar orqali ta'lim olish va ta'lim berish imkoniyatlarini yaratadi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) o'qitish jarayonida quyidagi asosiy vazifalarni bajaradi:

AKT ta'limni samarali qilishda yordam beradi. O'quv materiallarini elektron shaklga keltirish, interaktiv resurslar yaratish va masofaviy ta'limni tashkil etish orqali o'qituvchilar va o'quvchilar ta'lim jarayonidan maksimal darajada foydalana oladilar.

Elektron darsliklar va interaktiv o'quv materiallari o'quvchilarning mustaqil ishlashini osonlashtiradi va vaqtni tejaydi.

Online resurslar va elektron kutubxonalar orqali o'quvchilarning ma'lumotga kirish imkoniyatlari kengayadi.

Onlayn videokonferensiyalar, virtual sinflar, forumlar va chatlar orqali o'quvchilar o'rtasida va o'qituvchilar bilan doimiy aloqani ta'minlash mumkin.

Video darslar va animatsiyalar orqali o'quvchilarga mavzularni vizual tarzda tushuntirish mumkin.

Internet elektron ta'limda o'quvchilar va o'qituvchilar uchun eng asosiy vosita hisoblanadi. Onlayn resurslar yordamida ta'lim jarayonida materiallarga tezkor kirish, o'qish va o'qitish jarayonlarini moslashtirish mumkin.

Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams kabi platformalar onlayn o'qitish va boshqaruvni osonlashtiradi.

Onlayn kutubxonalar va elektron darsliklar orqali o'quvchilarga keng bilim manbalariga erishish imkoniyati yaratiladi.

Mobil ta'lim ilovalari (masalan, Duolingo, Khan Academy, Quizlet) o'quvchilarga interaktiv darslarni, o'quv materiallarini va testlarni mobil qurilmalari orqali olish imkonini beradi.

Mobil qurilmalar, smartfonlar va planshetlar orqali ta'lim jarayonini yanada ko'chma va moslashuvchan qilish mumkin. Mobil ilovalar yordamida o'quvchilar ta'limni istalgan joyda va vaqtda davom ettirishlari mumkin.

QR kodlar va mobil ilovalar orqali o'quvchilarga tezkor ma'lumot olish imkoniyati taqdim etiladi.

Sun'iy intellekt va mashinasozlik texnologiyalari elektron ta'limda ta'lim jarayonini yanada individualizatsiya qilish, baholashni avtomatlashtirish va o'quvchilarga moslashtirilgan tavsiyalar berish imkoniyatini yaratadi.

Adaptiv o'qitish tizimlari o'quvchilarning o'qish tezligini va samaradorligini tahlil qilib, individual tavsiyalar beradi.

Chatbotlar va sun'iy intellekt tizimlari yordamida o'quvchilarga avtomatik tarzda savol-javob va yordam olish imkoniyati taqdim etiladi.

AKT orqali ta'limga istalgan vaqtda va istalgan joyda kirish mumkin, bu esa ta'limni kengroq auditoriyaga taqdim etadi.

XULOSA

Yuqoridagilar asosida aytish mumkin-ki, Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) elektron ta'lim ta'limni asosini tashkil etuvchi masalalar, ta'lim jarayonining samaradorligini yanada oshirishdagi yangi imkoniyatlar yaratish, elektron ta'limni tashkil etishda o'qituvchilarni faoliyati va kasbiy tayyorgarligi, elektron ta'limni tashkillashtirishning shakllari va elektron ta'lim sohasida multimedia texnologiyalarini qo'llash asosida ta'lim jarayonida o'qitish, o'rgatish, baholash va boshqarishda keng qo'llanilmoqda. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarga va o'qituvchilarga yangi usullar orqali ta'lim olish va ta'lim berish imkoniyatlarini yaratadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Марчук н.ю. психолого-педагогические особенности дистанционного обучения // педагогическое образование в россии. — 2013. — №4.
2. Куфлей о.в, дмитриенко и.а. внедрение электронного обучения как системный фактор развития образования. ksla.kg. [электронный ресурс].url: http://ksla.kg/upload/file/vestnik/vestnik_2014_2/90-94.pdf.
3. Fotima urazaliyevna anarbayeva "elektron ta'lim metodikasining ahamiyati" oriental renaissance: innovative, educational, natural and social sciences scientific journal impact factor (2021) 1022-1027
4. Maxsud o'g'li b. m. maktablarda axborot kommunikasion texnologiyalarini tarbiyaviy ishlarda qo'llanilishi //worldly knowledge confere. — 2024. — т. 8. — №. 1. — с. 836-838.